

Milan Rúfus: Až dozrieme

Milan Rúfus: Až dozrieme

Všeobecná charakteristika:

Zbierka prináša básne rôznej tématiky. Popri textoch o otcovi a mame, básňach, v ktorých autor vyznáva svoj vzťah k domovu, sú tu aj verše s motívmi 2. svetovej vojny, verše reagujúce na aktuálne politické problémy sveta, ale aj básne, v ktorých chce autor vyjadriť isté zovšeobecnené poslanstvo o živote človeka, o osude ľudstva.

Výber:

Báseň: **Materstvo**

Klas dozrel, k nivám sklonený.

Vytryskla bolesť zo ženy.

A po tom moste, prudko vyklenutom
nad hĺbkou živných, dobrotivých tiem,
a po tom moste z nedozerných brehov
pod pyšnou vlajkou plaču víťazného
dieťaťko prišlo.

Jezu, čo ti dám?

V údive stojím, zakríknutý stojím.
Myšlienka dymí z uprchnutých liet.
Nič nepatrí mi, nič nenazval som svojim.
Dni idú. Človek, čo ti dám?

Kyticu kvetov natrhám.
Zaspievam: toto ti posiela zem.
Zaspievam, zaspievam, dieťaťko spí.

— Spí tvoja bolesť vznešená a sladká.
Mária, matka,
oroduj za nás u drsného súdu.
Za mužov, ktorí sú i ktorí mužmi budú.
Naveky snom i ranami
bdie neha ženy nad nami. —

Tak zaspievam.

Tak zaspievam, veď, bože, čo má básnik,
nevädze poľné, vtáctvo pod oblohou?
Pesničku vernú, srdce dokorán.
A to je všetko.

Autor tu vyjadruje vďaku ženám, vyzdvihuje ich nad mužov. Hovorí o nich, ako o verných bytostiach, ktoré určujú ľudský život na zemi.

Báseň: **Neskorá jeseň**

Po prstoch sa kradne dáždik tichý.
Súka nebo tenké pradivá.
Vyzlečená vetrom z dávnej pýchy,
ošumela jeseň márnivá.

Do kalúž jak vetchý popol leta
zosypala listy hrdých krás.
O päť vrškov hlavou podopretá,
trpezlivo čaká na svoj čas.

Hotová tú slávu chvíľou každou
oželieť jak ľúbošť nevernú,
chrípym hláskom padajúcich dažďov
pesničku si spieva večernú.

A na lúke na zhorených trávach
zahulákal kaviiek čierny zbor.
Sedí hmla jak sliepka popolavá
na krdlíku učupených hôr.

Mokrou dlaňou hladiac pusté brehy,
z polospánku riečka hovorí:
sniežik, príd'. A plný múdrej nehy
zakry stud tej nahej pokory!

Opisuje tu koniec jesene a príchod zimy. Zachytáva typickú jesennú prírodu a jej vzhľad (zosypala listy, padajúci dážď, sedí hmla). Koniec básne je vykreslením prírody, čakajúcej na príchod zimy.

Báseň: **Rozlúčenie**

Mám ústa plné tvojich úst.
Mám dlane plné tvojich dlaní.
V lebke jak vietor v roklinách
mi šumí hlas tvoj rozvzlykaný.

Odpusť, tak odpusť.

Skončené.
Stud ostrú čepel' do mňa tasí.
Vo chvíli toľko tušenej
že kríž môj vidieť musela si.

A hoci teplom záludným
nás plachá nádej vo snách hreje,

ten, kto ti povie: zabudni,
je pravdivejší od nádeje.

Deň, ktorý tepe do zmyslov,
jak rozvíril, tak stíši boje.
Z úst zlíže penu horkých slov.
A z tváre oheň slzy tvojej.

Je to monológ mŕtveho muža. Dúfa, že mu žena odpustí to, že musí spomínať pri jeho hrobe. Muž verí, že si jeho žena už nenájde druhého, zároveň s tým však racionálne ráta. Myslí si, že časom zabudne na jeho smrť a slzy jej uschnú.

Milan Rúfus: Až dozrieme

Zbierka Až dozrieme bola prvou básnickou knihou Milana Rúfusa. Už v nej sú prítomné všetky vlastnosti Rúfusovej poézie. Stretávame sa tu so základnými motívmi jeho tvorby: domov, detstvo, vzťah k rodičom, príroda, vojna, mier, SNP a p. Sú tu verše osobné, ale aj angažov. lyriky. Nadväzoval na modernistov, ale čerpal aj z ľudovej slovesnosti - rozprávky, piesne a modlitby. (Kniha rozprávok, Nové modlitbičky...). Témy nie sú v slovenskej poézii nové, ale Rúfus ich chápe aj stvárňuje svojsky.

Chryzantémy

Táto báseň má protivojnovú tematiku. Hovorí o chryzantémach a ružiach, ktoré márne schnú na hrobch mŕtvych vojakov. Básnik vyzýva ľudí, aby zabránili vzniku ďalších vojen, aby v ľudoch nezostávala prázdnota po mŕtvych vojakoch:

"Vietor češe suchej trávy ostru šticu,
zachraňujte, zachraňujte holubicu
pred žihadlom bodákov!
Nech zas človek ako maštal' vypálený
netachá sa s bielym smútkom chryzantémy
venčiť kosti vojakov."

Stretnutie

Báseň je napísaná v 1. osobe. Hovorí o mileneckej schodzke, ktorú zmrazilo poznanie, že existujú ľudia zmrzačení po vojne. Títo sú zmrzačení nielen telesne, ale aj duševne. Pravá láska sa im zdá nedosiahnuteľnou.

"Pohliadol, postál na stíchnutej ceste.
Potom sa usmial zďaleka.
Ale ja nikdy nevidel som ešte
tak trpkó smiať sa človeka.
A odišiel, šiel dvadsaťosemročný,
podivne sklóniac ramená.
A po dlažbe mu dlhým tichom nočným
klopkala noha drevená."

O láske

Hovorí o láske, ktorú sice staroba otupila, ale nezabila. Láska nestárne, je nepremenná, kvitne v každom

veku. Básnik prosí lásku, aby nebola slepá, aby on bol spravodlivý.

"Len prepust' oči, láska.
Odstúp z mojich krídel.
By dal som spravodlivý
a spravodlivý videl,..."

Večer na Ďumbieri

Je to báseň s témou SNP. Strata synov v povstaní je trpkým osudom pre ich matky a ženy. Človek, ktorý padol v boji, nemá žiadne ocenenie, dokonca ani na hrobe nemá napísané svoje meno.

"Lež náboj, ktorý prsia prebodne mu,
uviazne v srdci materí a žien."